

Marii Dregători ai Țării Moldovei la jumătatea secolului al XVIII-lea (1741-1749)

Emanuel BRĂDEANU

În Principatele Române, boierimea – nobilimea română – a jucat un rol crucial în viața politică, economică și culturală, reprezentând elita românească până la cel de-al Doilea Război Mondial. O dată cu reformele lui Constantin Mavrocordat, boierimea va fi legată indisolubil de dregătorie, de unde și interesul din ce în ce mai mare al boierilor de a ocupa o funcție (dregătorie) cât mai înaltă. În cadrul lucrării de față voi prezenta marii dregători ai Țării Moldovei care au deținut principalele funcții politice la jumătatea secolului al XVIII-lea. Mă voi opri în principal asupra perioadei 1741-1749, până la cea de-a treia domnie a lui Constantin Mavrocordat, domn care, prin reformele sale, va defini pentru prima dată în Țările Române statutul oficial al boierimii.

Referitor la funcțiile de stat existente în secolul al XVIII-lea în Moldova, Dimitrie Cantemir face o descriere detaliată în lucrarea sa, *Descriptio Moldaviae*. Dregătorii moldoveni se împărțeau în mai multe clase. Cea mai înaltă categorie o reprezintă boierii de sfat, care erau în număr de șapte (în realitate opt)¹:

1. Marele Logofăt: conducătorul sfatului, hotărăște asupra stăpânirii pământului
2. Vornicul de Țara de Jos: gospodarul Țării de Jos
3. Vornicul de Țara de Sus: gospodarul Țării de Sus
4. Hatmanul: conducătorul oastei
5. Marele Postelnic: are grijă de curtea domnească
6. Marele Spătar: poartă spada domnului
7. Marele Paharnic: pune paharul în mâna domnului, îngrijește de viile domnești
8. Marele Vistiernic: strânge veniturile țării și îngrijește de ele

---

¹ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Chișinău, 1997, p. 117-119.

După boierii de sfat, urmau boierii de starea întâi, starea a doua și starea a treia.

În acest articol mă voi concentra asupra sfatului domnesc, prezentând în continuare, în ordine alfabetică, cei mai importanți dregători ai Moldovei la jumătatea veacului fanariot.

Constantin Balș: Balș este o veche familie moldoveană. Legenda familiei spune că s-ar trage din vechii dinaști medievali ai Zetei, despoții Balșa. Întemeietorul familiei este considerat Ilie Mustață, iar primul Balș semnalat este Cristea Balș, nepotul lui Mustață, care apare la 1573². Este fiul lui Ioan Balș mare vornic și este frate cu Iordache și Lupul. Mai are un frate, Vasile, și surori, pe Anița, Ilinca, Paraschiva, Maria și Catrina. Testamentul său datează din 1752, deci, probabil, la acea dată era mort. A fost căsătorit mai întâi cu Catinca, fata beyzadelei Ștefan Duca, apoi cu Maria Catargi. A avut doi copii, Ecaterina și Constantin³. Apare la 22 ianuarie 1742 cu titlul de medelnicer, când primește o carte pentru fân în satul Săscut⁴. La 26 septembrie 1742 este menționat cu titlul de vel paharnic, când semnează un zăpis de la Iordache Balș pentru Lupul Balș⁵. Apare la 22 iunie 1743 cu titlul de biv vel paharnic, într-un act de vânzare între ieromonahul Varlaam Ursachi și Ion Neculce pentru satul Priporeni, ținutul Dorohoiului⁶.

Cozma Balș: la 26 octombrie 1742 este menționat cu titlul de vel paharnic, când semnează un document de schimb între Iordache Balș și Lupul Balș⁷.

Ioan Bogdan: Octav Lecca spune că Bogdăneștii sunt o familie veche din Moldova, ce înflorea încă din secolul al XVI-lea. Un stolnic Bogdan este întânit la 1432⁸. Ioan Bogdan este fiul lui Lupu Bogdan și al

---

² Mihai-Dimitrie Sturdza (coord.), *Familiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, vol. I (Abaza-Bogdan), București, 2004, p. 251-253.

³ *Ibidem*, p. 252.

⁴ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, Moldova (redactor responsabil Vasile Mihordea, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati), București, 1966, p. 231.

⁵ Nicolae Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, vol. XI, *Cercetări și regeste documentare*, București, 1906, p. 59.

⁶ *Ibidem*, vol. III, București, 1901, p. 44.

⁷ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 260.

⁸ Octav-George Lecca, *Familiile boierești române*, ediție de Alexandru Condeescu, București, fără an, p. 129.

Ruxandrei Cantemir. Are ca frați pe Lupu, Anița, Ecaterina și Maria. Este căsătorit prima dată cu Bălașa, fata lui Dumitrașco Racoviță, înainte de 1726. Bălașa moare la 12 iunie 1746, fiind îngropată la mănăstirea Dancu. Se recăsătorește cu Ecaterina, fata lui Ioan Sturza. Are copii pe Maria, Safta, și Manolachi. Moare la 8 iulie 1765, fiind îngropat la mănăstirea Dancu din Iași⁹. În 1741, la venirea lui Constantin Mavrocordat, este numit vel stolnic¹⁰. Apare la 30 mai 1745 cu titlul de vel paharnic, semnând împreună cu alți boieri o carte de stăpânire dată egumenului de Pobrata asupra a patru vecini din Draceniți, ținutul Cernăuți¹¹. La revenirea în Moldova a lui Constantin Mavrocordat, în 1748, este numit hatman¹². La 25 august 1749 apare cu titlul de hatman, semnând documentul prin care Zoița vorniceasa, soția lui Iordachi Ruset, dăruiește o jumătate din satul Durnești, ținutul Dorohoiului, lui C. Gândul¹³.

Iordache Cantacuzino: Cantacuzino este una din cele mai celebre familii ce au existat pe plaiurile noastre. Originea ei este greu de deslușit: Platinos spune că strămoșul lor ar fi Luca Kuzinos regele Kaților, popor germanic (sec. II î. Hr.); Cantacuzeni apar și în Imperiul Roman; Ducas spune că este una din cele mai ilustre familii din Bizanț, descinzând din vechii eroi ai Greciei. La 1341, Ioan Cantacuzen va ajunge împărat la Constantinopol. În Țările Române vor ajunge la începutul secolului al XVII-lea, stabilindu-se atât în Valahia, cât și în Moldova¹⁴. Iordache Cantacuzino este numit de Constantin Mavrocordat la venirea sa în 1741 vel vornic¹⁵. Interesant este faptul că Ion Neculce spune că noul domn numește drept vornic pe Iordachi Ruset Cilibiul. La 18 ianuarie 1742 este

⁹ Mihai-Dimitrie Sturdza, *op. cit.*, p. 582.

¹⁰ Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediție îngrijită și glosar de Iorgu Iordan, București, 1975, p. 335.

¹¹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 281.

¹² Enaki Kogălniceanu, *Letopisețul Țerei Moldovei: de la domniea anteiu și până la a patra domnie a lui Constantin Mavrocordat v.v.*, în *Cronicele României sau Letopisețele Moldaviei și Valahiei*, a doua edițiune de Michail Kogălniceanu, tomu III, București, 1874, p. 213.

¹³ Teodor Codrescu, *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XVII, Iași, 1891, p. 37.

¹⁴ Octav-George Lecca, *op. cit.*, p. 187-188.

¹⁵ Ioan Canta, *Letopisețul Țerei Moldovei: de la a doua și până la a patra domnie a lui Constantin Mavrocordat v.v.*, în *Cronicele României sau Letopisețele Moldaviei și Valahiei*, a doua edițiune de Michail Kogălniceanu, tomu III, București, 1874, p. 183.

menționat cu titlul de vornic, într-o împărțea de moșii cu Nicolae Costin¹⁶. Este menționat tot cu titlul de vornic într-un document din 26 ianuarie 1742¹⁷. Apare la 19 februarie 1742 cu titlul de vornic, când Constantin Mavrocordat hotărăște ca locuitorii din satul Bălțătești să rămână vecini lui Iordache Cantacuzino¹⁸. Este biv vel vornic la 20 martie 1742, când depune mărturie în pâra dintre Constatin Ruset și mănăstirea Galata, pentru moșia Făurești¹⁹. Tot vornic este și la 30 noiembrie 1742, când Iliș vel căpitan de Soroca primește carte pentru ca să supuie pe oamenii de pe moșia Budele a lui Iordachi Cantacuzino²⁰.

Ioan Mavrocordat îl numește mare vornic al Țării de Jos, la venirea sa pe tronul Moldovei în 1743²¹. Este mare vornic al Țării de Jos în 1744²². Apare la 30 noiembrie 1744 cu titlul de vel vornic de Țara de Jos, în hrisovul lui Ioan Mavrocordat, întăritor al altui hrisov de miluire ce s-a dat mănăstirilor închinat Sfântului Mormânt²³. Este hatman la 30 ianuarie 1745, când primește o carte de la Ioan Mavrocordat²⁴. În 22 iunie 1745 are titlul de hatman, când apare ca hotarnic într-un document de la Ioan Mavrocordat către târgoveții din orașul Botoșani pentru a-și stăpâni locurile²⁵. La 15 iulie 1745 era hatman, după cum apare într-un document de vânzare între Ion Tălpălar și I. Mânzul²⁶. Tot cu titlul de hatman apare și la 25 august 1745, când Ioan Mavrocordat îi întărește ocinile și moșiile de la moșul său Constantin²⁷. În 10 iunie 1746 apare cu titlul de hatman, semnând un document de schimb de țigani între

¹⁶ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, ediție cu introducere, note, indici și glosar alcătuită de Cornelii Istrati, Iași, 1986, p. 12.

¹⁷ *Ibidem*, vol. III, Iași, 1987, p. 365.

¹⁸ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 234.

¹⁹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 6.

²⁰ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 264.

²¹ *Cronica Ghiculeștilor*, ediție îngrijită de Nestor Camariano, Ariadna Camariano-Cioran, București, 1965, p. 587.

²² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. XII (*Studii și documente Dorohoiene*), Iași, 1924, p. xvi.

²³ Teodor Codrescu, *Uricariul, Cuprinzătoriu de hrisoave, anaforale și alte acte ale Moldovei din secolul XIV până în secolul XIX*, vol. I, Iași, 1852, p. 57.

²⁴ Nicolae Iorga, *Studii și documente*, vol. XI, p. 83.

²⁵ *Ibidem*, vol. V, *Cărți domnești, zapise și răvașe*, partea I, București, 1903, p. 243.

²⁶ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. XXIV (*Documente slavo-române între 6936 (1428)-7265 (1757)*), Iași, 1930, p. 31.

²⁷ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. XVII, p. 33.

Radu Racoviță și Dinu Cantacuzino, ginerele său căsătorit cu Safta²⁸. Tot hatman este și la 28 iunie 1746, când semnează un act de judecată referitor la datoriile lui Radu Racoviță la turci²⁹. La 23 februarie 1747, Iordache Kanta vel logofăt judecă pricina dintre Alexandru Gândul și Ilie Gândul pentru 60 de pământuri în Leucușeni și Marcoviceni³⁰. La 15 iulie 1747 semnează un zăpis al lui Radu Racoviță, cu titlul de hatman³¹. La 6 octombrie 1748 Cantacuzino hatman semnează cartea lui Constantin Mavrocordat dată călugărilor de la Horecea să apere pădurea mănăstirii de târgoveți³². Apare la 1 martie 1749, cu titlul de vel logofăt, judecând pricina dintre Alexandru Pârnu și Safta, femeia lui Echim din Vaslui, pentru un loc din Marcoviceni³³. Tot vel logofăt este și la 9 aprilie 1749, când apare într-un act de vânzare între Ioan Sucmănariul și Vasile Ciolan³⁴.

La 10 iunie 1749 Kanta vel logofăt trimite pe nepotul său Neculae Racoviță să hotărască moșia sulgerului Adam din Ilieștii din ținutul Vasluiului³⁵. Tot cu titlul de vel logofăt apare la 24 iunie 1749, în pâră dintre Alexandru Pârnu și Ilie Gândul³⁶, proces ce va continua până la 1 august 1749, tot vel logofătul Iordache Kanta judecând³⁷.

Ion Toader (Todirașcu) Cantacuzino: la 20 aprilie 1743 este menționat cu titlul de vel stolnic, într-un hrisov de la Constantin voevod, pentru miluirea către mănăstirile închinat la Sfântul Mormânt³⁸.

Lupul Costachi: Familia Costache este o veche familie moldoveană. Legenda spune că este coborâtoare a lui Boldur, marele vornic și vistiernicul lui Ștefan cel Mare. Gheorghe Ghibănescu spune că este o greșeală de interpretare a documentelor, familia Costachi neavând

---

²⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. VIII, Iași, 1914, p. 353.

²⁹ *Ibidem*, vol. XVI (*Fereștii, Vaslui*), Iași, 1926, p. 116.

³⁰ Idem, *Ispisoace și zăpise (Documente slavo-române)*, vol. V, partea I, Iași, 1921, p. 122.

³¹ Idem, *Surete și izvoade*, vol. XVI, p. 121.

³² *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 287.

³³ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zăpise*, vol. V, partea I, p. 69.

³⁴ Idem, *Surete și izvoade (Documentele româneștilor)*, vol. XIII, (*Iași*), Huși, 1923, p. 49.

³⁵ *Ibidem*, vol. VIII, p. 355-356.

³⁶ Idem, *Ispisoace și zăpise*, vol. V, partea I, p. 123.

³⁷ *Ibidem*, p. 124.

³⁸ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 55.

legătură cu Boldur³⁹. S-a numit mult timp Gavrilițești, până când un membru al familiei a trădat politica pro rusă dusă de domn și ca pedeapsă întreaga familie a căzut sub sabie, iar averea a fost confiscată. Un singur reprezentant a scăpat, îmbrăcând haina preoției. El a lăsat prenumele său ca nume de familie. Domnul următor, mai puțin prieten Moscovei, a repus în drepturi familia Costachi⁴⁰. Lupul Costachi apare la 28 iunie 1746 cu titlul de vel ban, într-o carte de judecată a lui Radu Racoviță cu doi negustori turci⁴¹.

Manolachi Costachi: Constantin Mavrocordat îl numește la venirea sa în 1741 vel spătar⁴². Este mare vornic al Țării de Sus între 1745-1747, sub Ioan Mavrocordat⁴³.

Ion Costin: familie cunoscută încă din secolul al XV-lea în Moldova, considerată de origine sârbească de Cantemir, afirmație neacceptată de George Lecca. Primul Costin apare în documente la 1392⁴⁴. Ion Costin apare prima dată la 1742, cu titlul de hatman, într-un izvod de împărțeață între Ion Costin, Safta stolniceasa și Tudosica a spătarului Zmuncilă de moșiile ce vin de pe Miron Costin logofătul⁴⁵.

Aristarh Hrisoscoleu: este menționat la 11 ianuarie 1742 cu titlul de vel ban, când semnează în cartea de închinare a mănăstirii Hangu⁴⁶. Apare cu titlul de ban într-un document din 26 ianuarie 1742⁴⁷. La 20 martie 1742 apare cu titlul de ban, când semnează cartea de judecată dintre Constantin Ruset și mănăstirea Galata pentru moșia Făurești⁴⁸. Apare la 7 februarie 1743 cu titlul de vel spătar, semnând o hotărâre de judecată între Ieromonahul Gherman, egumenul Moldoviței și cu alți

³⁹ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise (Documente slavo-române)*, vol. V, partea II (incompletă), Iași, 1923, p. LXXII-LXXIV.

⁴⁰ Teodor Codrescu, *Uricariul, Cuprinzător de hrisoave, anaforele, tratate și alte acte ale Moldo-Vlahiei, din secolul XIV până în secolul XIX*, vol. IV, Iași, 1857, p. 318.

⁴¹ Gh. Ghibănescu, *Ispisoace și zapise*, vol. V, partea I, p. 122.

⁴² Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

⁴³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XII, p. xvi.

⁴⁴ Octav-George Lecca, *op. cit.*, p. 239.

⁴⁵ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. VII, Iași, 1912, p. clxxiv.

⁴⁶ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 4.

⁴⁷ *Ibidem*, vol. III, p. 365.

⁴⁸ *Ibidem*, vol. II, p. 6.

megieși⁴⁹. La 20 aprilie 1743 este menționat cu titlul de velspătar, într-un hrisov de la Constantin voevod⁵⁰. La venirea pe tronul Moldovei a lui Ioan Mavrocordat, în 1743, este numit vel vistiernic⁵¹. Este vel vistiernic la 30 noiembrie 1744, când Ioan Mavrocordat dă un hrisov întăritor altui hrisov de miluire ce s-a dat mănăstirilor închinat Sfântului Mormânt⁵². Apare la 10 iunie 1746 ca spătar, semnând un act de schimb de țigani între Radu Racoviță și Constantin Cantacuzino⁵³. Este menționat la 1746, 5 august, cu titlul de vel spătar într-o mărturie hotarnică pentru moșia Armășeni și Valea Rângoaii de pe Bărlăzel, ținutul Vasluiului, pe care le-a cumpărat⁵⁴. Este vistier și caimacam al Țării Moldovei la 5 iunie 1747, când poruncește alături de ceilalți caimacami lui Toader Carp și Constantin Donici să împlinescă de la locuitorii din Buicani darea pentru mănăstirea Galata⁵⁵.

La revenirea lui Grigore Ghica în Moldova, în 1747, este numit mare spătar⁵⁶. La 15 iulie 1747 este tot vel spătar, așa cum semnează într-un zăpis al lui Radu Racoviță⁵⁷. La revenirea pe tronul Moldovei a lui Constantin Mavrocordat, în 1748, este numit vel spătar⁵⁸. Apare la 25 decembrie 1748 tot ca vel spătar, în hrisovul lui Grigore Ghica pentru școli⁵⁹.

Enachi Hrisoscoleu: la revenirea lui Grigore Ghica în Moldova, în 1747, este numit vel postelnic⁶⁰. În 2 iunie 1748, apare cu titlul de postelnic, judecând o pricină între Vasile Adam și cujbulești⁶¹. Este menționat cu titlul de vel postelnic la 25 decembrie 1748, în hrisovul lui Grigore Ghica adresat școlilor⁶².

⁴⁹ Teodor Codrescu, *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XVI, Iași, 1891, p. 224.

⁵⁰ *Ibidem*, vol. I, p. 55.

⁵¹ *Cronica Ghiculeștilor*, p. 587.

⁵² Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 57.

⁵³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VIII, p. 353.

⁵⁴ Idem, *Ispisoace și zăpise (Documente slavo-române)*, vol. IV, partea II (1692-1694), Iași, 1915, p. 70.

⁵⁵ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 284.

⁵⁶ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

⁵⁷ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XVI, p. 121.

⁵⁸ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 213.

⁵⁹ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

⁶⁰ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

⁶¹ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VII, p. 16.

⁶² Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

Ianachi (Iani): este numit hatman de Constantin Mavrocordat la venirea sa în Moldova. Ianache este unul dintre boierii ce l-au urmat pe domn din Țara Românească, unde fusese vel spătar. Este un boier apropiat familiei Mavrocordat, fiind fratele doamnei lui Neculai vodă⁶³. Este numit „grecu” în letopisețul Canta, probabil datorită originii sale grecești⁶⁴.

Adămiță Ianachi: este fiul lui Ianachi hatman și cumnatul lui Constantin vodă. Este numit vel postelnic în 1741 de Constantin Mavrocordat⁶⁵.

Iordache Loiz: este menționat la 4 septembrie 1744 cu titlul de vel paharnic, când semnează un document de judecată împreună cu alți boieri pentru Costachi vătaful ca să stăpânească pe Gheorghită ca vecin⁶⁶.

Bașa Mihalopol: probabil este unul din grecii veniți cu Grigore Ghica. Este numit hatman de acesta, la venirea sa în Moldova în 1747⁶⁷.

Vasilachi Negel: la revenirea lui Grigore Ghica pe tronul Moldovei, în 1747, este numit vel paharnic⁶⁸.

Dumitrachi Paladi: originea acestei însemnate familii din Moldova se pare că este greacă. Ea apare printre boierii țării încă de la jumătatea secolului al XVII-lea. Primul membru cunoscut al familiei este Teodor Palade spătarul, care era lăsat caimacam la 1683⁶⁹. La venirea lui Constantin Mavrocordat în 1741, Dumitrachi Paladi este numit vel clucer⁷⁰. Apare la 25 decembrie 1748 cu titlul de vel paharnic, în hrisovul lui Grigore Ghica adresat școlilor⁷¹.

Ion Paladi: la 1 iunie 1742 apare cu titlul de treti logofăt, când primește carte de volnicie pentru moșiile Perieni și Mârzăști din ținutul Iași⁷². Este menționat la 10 decembrie 1742 cu titlul de treti logofăt, când îi fug niște oameni de pe o moșie⁷³. La 23 iunie 1747 apare cu titlul de

⁶³ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

⁶⁴ Ion Canta, *op. cit.*, p. 183.

⁶⁵ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

⁶⁶ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 278.

⁶⁷ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

⁶⁸ *Ibidem*, p. 211.

⁶⁹ Octav-George Lecca, *op. cit.*, p. 457.

⁷⁰ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

⁷¹ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

⁷² *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 226.

⁷³ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 265.

hatman judecând împreună cu alți boieri un proces între Ioniță Izmană și Ștefan Blebe pentru un iaz lângă Ruși⁷⁴.

Teodor (Toader) Paladi: Constantin Mavrocordat îl numește la venirea sa în 1741 vel vistiernic⁷⁵. Este menționat cu titlul de vel vistiernic într-un document din 26 ianuarie 1742⁷⁶. Apare cu titlul de vel vistiernic la 20 martie 1742, când depune mărturie în procesul dintre Constatin Ruset și mănăstirea Galata, pentru moșia Făurești⁷⁷. Este menționat la 25 martie 1742 cu titlul de vel vistiernic, când este pârât de câțiva săteni că îi trage la vecinătate⁷⁸. La 20 aprilie 1743 avea titlul de vel vistiernic, cum reiese din hrisovul lui Constantin Mavrocordat acordat pentru miluirea către mănăstirile închinat la Sfântul Mormânt⁷⁹. Este numit vel spătar de Ioan Mavrocordat, la venirea sa în Moldova în 1743⁸⁰. La 30 noiembrie 1744 purta titlul de vel spătar, așa cum apare în hrisovul domnului Ioan Neculai voevod, întăritor altui hrisov de miluire ce s-a dat mănăstirilor închinat Sfântului Mormânt⁸¹. Apare la 22 martie 1745 cu titlul de vel vistiernic. A fost căsătorit cu Anița, fata lui Antioh Vodă. Ea moare înaintea soțului ei, și Ioan Mavrocordat scrie o carte la doi boieri să măsoare moșiile lui Teodor Palade de la Fălciu pe care le are de la Anița⁸². La 30 mai 1745 apare cu titlul de vel vistier, semnând un document de stăpânire dat egumenului de Pobrata asupra a patru vecini din Draceniți, ținutul Cernăuți⁸³. La 5 iunie 1747 apare ca hatman și caimacam al Țării Moldovei, când poruncește alături de ceilalți caimacami boierilor Toader Carp și Constantin Donici să împlinească de la locuitorii din Buicani darea pentru mănăstirea Galata⁸⁴. La revenirea în Moldova a lui Constantin Mavrocordat în 1748 este numit vel postelnic⁸⁵.

⁷⁴ Nicolae Iorga, *Studii și documente*, vol. V, p. 245.

⁷⁵ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

⁷⁶ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. III, p. 365.

⁷⁷ *Ibidem*, vol. II, p. 6.

⁷⁸ Teodor Codrescu, *Uricariul, cuprinzătoriu de hrisoave anaforale și alte acte ale Moldovei din suta XIV-lea până la a XIX-lea*, vol. II, Iași, 1852, p. 244.

⁷⁹ *Ibidem*, vol. I, p. 55.

⁸⁰ *Cronica Ghiculeștilor*, p. 587.

⁸¹ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 57.

⁸² Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VII, p. xxviii.

⁸³ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 281.

⁸⁴ *Ibidem*, p. 284.

⁸⁵ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 213.

Radu (Răducanu) Racoviță: familia Racoviță este coborâtoare din familia Cehan (de aceea, de multe ori apare denumirea de Racoviță - Cehan). Numele de Cehan apare prima dată în 1487⁸⁶. Radu Racoviță se naște la 1698 și se căsătorește prima dată cu Anastasia, fata lui Tudorașcu Costachi, iar a doua oară cu Maria Buhuș⁸⁷. Este mare vornic al Țării de Sus între 1743-1744, sub Ioan Mavrocordat. Reia vornicia Țării de Sus sub Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat între 1747-1749, iar între 1751-1752 este mare vornic al Țării de Jos⁸⁸. Apare la 9 ianuarie 1742 cu titlul de paharnic, fiind pus să cerceteze pricina egumenului de Bogdana, care reclamă nedreptatea de la judecată⁸⁹. La 1 martie 1742, era vel spătar, moment când face o plângere pentru a i se hotărî moșia Corbeni⁹⁰. Este menționat la 19 august 1742 cu titlul de vel spătar, când dă mărturie de judecată între egumenul de Bogdana și Sarca, vornicul de bârsani⁹¹. La 11 noiembrie 1742 este menționat cu titlul de spătar, când cercetează pricina dintre Ioniță și mănăstirea Probota pentru niște vecini⁹². Apare ca mare vornic al Țării de Sus, la 20 aprilie 1743, într-un hrisov de la Constantin Mavrocordat⁹³.

Este numit mare vornic al Țării de Sus de Ioan Mavrocordat, la venirea sa pe tronul Moldovei în 1743⁹⁴. La 10 iunie 1744 apare cu titlul de vornic într-un zăpis de cumpărături a satului Bogdănești⁹⁵. Apare ca hatman la 4 septembrie 1744, când semnează o carte de judecată, împreună cu alți boieri, pentru Costachi vătaful, ca să stăpânească pe Gheorghită ca vecin⁹⁶. Este mare vornic al Țării de Sus la 30 noiembrie 1744, după cum apare în hrisovul lui Ioan Neculai voevod, întăritor al altui hrisov de miluire ce s-a dat mănăstirilor închinete Sfântului Mormânt⁹⁷. La 16 ianuarie 1746 este menționat cu titlul de hatman,

⁸⁶ Mihai Racoviță-Cehan, *Familia Racoviță-Cehan, genealogie și istoric*, București, 1942, p. 7-8.

⁸⁷ *Ibidem*, p. 46.

⁸⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XII, p. xvi.

⁸⁹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 227.

⁹⁰ Teodor Codrescu, *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XI, Iași, 1889, p. 223.

⁹¹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 251.

⁹² *Ibidem*, p. 263.

⁹³ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 55.

⁹⁴ *Cronica Ghiculeștilor*, p. 587.

⁹⁵ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VIII, p. 349.

⁹⁶ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 278.

⁹⁷ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 57.

primind carte de la Ioan Mavrocordat să caute un țigan⁹⁸. La 10 iunie 1746 Radu Racoviță hatman face schimb de țigani cu Constantin Cantacuzino. Radu Racoviță este feciorul lui Dumitrașco Racoviță hatman, care a ținut pe Ilinca, fata lui Mihai Cantacuzino spătarul și vară primară cu Matei, tatăl lui Constantin Cantacuzino. Radu Racoviță este văr de-al doilea cu Matei, tatăl lui Dinu Cantacuzino⁹⁹.

Tot cu titlul de hatman este menționat și la 28 iunie 1746, când Radu Racoviță apare în fața divanului la judecată, pentru datoriile pe care le are față de doi neguțatori turci. Suma pe care Radu Racoviță o datora era de 1122 lei¹⁰⁰. Interesant este că Radu Racoviță apare în cuprinsul aceluiași document cu două titluri diferite, fiind numit mai întâi logofăt, apoi hatman. Probabil că titlul de logofăt i-a fost acordat în mod eronat. La 24 februarie 1747 este menționat tot cu titlul de hatman, primind o chitanță pentru banii Benderului¹⁰¹. La revenirea în Moldova a lui Grigore Ghica, în 1747, Radu Racoviță este pus mare vornic al Țării de Sus¹⁰². La 18 august 1747, Radu Racoviță apare ca vel vornic, primind de la Grigore Ghica întăritură a satelor Greci și Ferești. Radu Racoviță mai are doi frați, Dumitrașco și Ion, Radu Racoviță fiind cel mai mare. Toți trei moștenesc de la tatăl lor, Dumitrașco Racoviță hatman, o datorie pe care trebuie să o plătească¹⁰³.

La 20 august 1747 Radu Racoviță avea titlul de mare vornic al Țării de Sus, dată la care primește de la Grigore Ghica o carte de întărire a stăpânirii asupra unor case și vii¹⁰⁴. La revenirea în Moldova a lui Constantin Mavrocordat în 1748, este menținut mare vornic al Țării de Sus¹⁰⁵. Este mare vornic al Țării de Sus la 25 decembrie 1748, după cum apare într-un hrisov de la Grigore Ghica pentru școale¹⁰⁶.

---

⁹⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VIII, p. 351.

⁹⁹ *Ibidem*, p. 353.

¹⁰⁰ *Ibidem*, vol. XVI, p. 116.

¹⁰¹ *Ibidem*, vol. VIII, p. 355.

¹⁰² Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

¹⁰³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XVI, p. 121.

¹⁰⁴ Teodor Codrescu, *Uricariul, Cuprinzătorul de hrisoave, tratate și alte acte atingătoare de Moldo-Valahia, din secolul al XV-le și până în zilele noastre*, vol. V, Iași, 1862, p. 264.

¹⁰⁵ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 213.

¹⁰⁶ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

Andronaki (Antonachi) Ramadan: Ioan Mavrocordat îl numește mare postelnic, la venirea sa pe tronul Moldovei în 1743¹⁰⁷. La 30 noiembrie 1744 apare cu titlul de vel postelnic în hrisovul lui Ioan Mavrocordat, întăritor altui hrisov de miluire ce s-a dat mănăstirilor închinat Sfântului Mormânt¹⁰⁸.

Costachi Razu: este numit de Constantin Mavrocordat vel vornic de Țara de Jos în 1741¹⁰⁹. Între 1742-1743 este mare vornic al Țării de Jos. Între 1747-1751 este iar mare vornic al Țării de Jos¹¹⁰. La 19 martie 1742 apare ca vel vornic, când Mihalachi Sturza este trimis să împlinească de la oamenii din două sate ale lui Costachi Razu fânul pentru anul trecut¹¹¹. Tot vel vornic este și la 20 martie 1742, când apare în documentul de judecată dintre Constatin Ruset și mănăstirea Galata, pentru moșia Făurești¹¹². Este menționat cu titlul de vel vornic la 25 martie 1742, într-o carte de judecată pentru tragerea la vecinie a câtorva săteni¹¹³. Apare tot cu titlul de vornic la 11 august 1742, când hotărăște ca egumenul de la Solca să dea boii luați locuitorilor din Crăinicești¹¹⁴. Este menționat cu titlul de vel vornic la 28 octombrie 1742, când Constantin Mavrocordat dă carte unui slujitor să meargă la Grozești, ținutul Lăpușna, moșia lui Costachi Razu pentru a-i obliga pe oameni să aducă 100 de care de lemne¹¹⁵. Tot vel vornic este și la 11 noiembrie 1742, când cercetează pricina dintre Ioniță și mănăstirea Probota pentru niște vecini¹¹⁶. La 20 aprilie 1743 apare cu titlul de mare vornic al Țării de Jos, într-un hrisov de la Constantin Mavrocordat pentru miluirea către mănăstirile închinat la Sfântul Mormânt¹¹⁷. Costachi Razu vel vornic este numit caimacam în 1743, la plecarea lui Constantin Mavrocordat¹¹⁸. La 30 mai 1745 apare ca hatman într-un document de stăpânire dat egumenului de Pobrata asupra a patru vecini din Draceniți,

¹⁰⁷ *Cronica Ghiculeștilor*, p. 587.

¹⁰⁸ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 57.

¹⁰⁹ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

¹¹⁰ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XII, p. xvi.

¹¹¹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 234.

¹¹² *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 6.

¹¹³ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. II, p. 244.

¹¹⁴ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 249.

¹¹⁵ *Ibidem*, p. 261.

¹¹⁶ *Ibidem*, p. 263.

¹¹⁷ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 55.

¹¹⁸ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 341.

ținutul Cernăuți¹¹⁹. Este menționat la 13 iulie 1745 cu titlul de hatman și pârcălab al Sucevei. Este văr cu Neculai Costin¹²⁰. Este vornic și caimacam al Țării Moldovei la 5 iunie 1747, când poruncește alături de ceilalți caimacami boierilor Toader Carp și Constantin Donici să împlinească de la locuitorii din Buicani darea pentru mănăstirea Galata¹²¹. La venirea în Moldova a lui Grigore Ghica, în 1747, este pus mare vornic al Țării de Jos¹²². Apare cu titlul de vel vornic în 23 iunie 1747, când judecă un proces între Ioniță Izmană și Ștefan Blebe pentru un iaz lângă Ruși¹²³.

La 12 mai 1748 este menționat cu titlul de vel vornic în cartea de hotărnicie a locului mișeilor din Iași¹²⁴. La revenirea în Moldova a lui Constantin Mavrocordat în 1748, este menținut mare vornic al Țării de Jos¹²⁵. Apare cu titlul de mare vornic de Țara de Jos la 25 decembrie 1748, într-un hrisov de la Grigore Ghica pentru școale¹²⁶.

Andrei Ruset: legenda spune că familia Rosetti este de origine genoveză, iar în secolul al XIII-lea strămoșii lor au venit la Constantinopol. Aici Rosetteștii fac parte din cea mai înaltă aristocrație bizantină. În secolul al XVII-lea Rosetti era a doua familie din aristocrația țarigrădeană. Familia din Moldova se trage din Lascaris Ruset, ai cărui fii au venit în țară prin secolul al XVII-lea¹²⁷. Andrei este fiul lui Iordache și a Saftai Racoviță. Se căsătorește cu Maria Sturza, cu care are doi copii, Neculai și Safta¹²⁸. Andrei Ruset este numit de Constantin Mavrocordat la venirea sa în Moldova în 1741, vel ban¹²⁹. Apare la 4 ianuarie 1742 cu titlul de vel ban, când primește o carte de volnicie ca să apere pădurea Stăvea de tăiatul lemnului¹³⁰. Tot vel ban este și la 20 ianuarie 1742, când semnează plângerea lui Ștefan și Ion că

¹¹⁹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 281.

¹²⁰ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VII, p. 273.

¹²¹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 284.

¹²² Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

¹²³ Nicolae Iorga, *Studii și documente*, vol. V, p. 245.

¹²⁴ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. V, p. 316.

¹²⁵ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 213.

¹²⁶ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

¹²⁷ Radu Rosetti, *Amintiri, I, Ce-am auzit de la alții*, București, 1996, p. 17-18.

¹²⁸ Idem, *Familia Rosetti*, vol. I, *Coborătorii moldoveni și ai lui Lascaris*

Rousaitos, București, 1938, p. 58.

¹²⁹ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

¹³⁰ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 226.

Adam Luca îi trage la vecinătate¹³¹. În 5 iunie 1742 apare cu titlul de vel ban, când primește carte de volnicie pentru moșia Șcheia din ținutul Iașului, peste Prut, ca să o dijmuiască din toate după obicei¹³². La 11 noiembrie 1742 apare cu titlul de ban, când cercetează pricina dintre Ioniță și mănăstirea Probotă pentru niște vecini¹³³. Este menționat la 25 noiembrie 1742 cu titlul de vel ban, semnând o carte de judecată între Vintilă, fiul lui Antiohie căpitan și V. Costachi pentru Drăgușeni, Șendrești și Dănceni¹³⁴. La 20 aprilie 1743 apare tot cu titlul de vel ban, în hrisovul lui Constantin voevod pentru miluirea către mănăstirile închinat la Sfântul Mormânt¹³⁵. Este vel vornic la 4 septembrie 1744, când semnează, împreună cu alți boieri, un document de judecată pentru Costachi vătaful ca să stăpânească pe Gheorghită ca vecin¹³⁶. La revenirea în Moldova a lui Constantin Mavrocordat în 1748, este numit vel logofăt¹³⁷.

Iordachi Ruset Cilibiul: trăiește între 1680 și 1753, fiind fiul lui Lascarache. A fost căsătorit întâi cu Safta Jora, apoi cu Maria Sturza. A avut trei fii: Vasile, Constantin și Mihalachi¹³⁸. Constantin Mavrocordat îl numește vel vornic de Țara de Sus la venirea sa¹³⁹. Este mare vornic al Țării de Sus între 1741-1742, sub Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat¹⁴⁰. Apare la 10 octombrie 1741 cu titlul de mare vornic al Țării de Sus, când primește cărți de volnicie ca să-și strângă venitul dregătoriei¹⁴¹. Este vel vornic la 11 ianuarie 1742, când semnează cartea pentru închinarea mănăstirii Hangu¹⁴². Tot vel vornic este și la 26 ianuarie 1742, când semnează un document¹⁴³. La 13 mai 1742, vornicul Iordache Ruset judecă pricina dintre Costin Dare și Petre din

¹³¹ *Ibidem*, p. 229.

¹³² *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 228.

¹³³ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 263.

¹³⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. X (*Documente cu privire la familia Râșcanu*), Iași, 1915, p. 49.

¹³⁵ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 55.

¹³⁶ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 278.

¹³⁷ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 213.

¹³⁸ Radu Rosetti, *op. cit.*, 1938, p. 51.

¹³⁹ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

¹⁴⁰ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XII, p. cxi.

¹⁴¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 124.

¹⁴² *Ibidem*, p. 4.

¹⁴³ *Ibidem*, vol. III, p. 365.

Bae pentru o vacă cu vițel¹⁴⁴. Apare cu titlul de vornic la 25 august 1749, când soția sa, Zoița vorniceasa, dăruiește o jumătate din satul Durneștii din ținutul Dorohoiului lui C. Gândul¹⁴⁵.

Ștefan Ruset: este fiul lui Iordache și a Saftei Racoviță. S-a căsătorit cu Catrina Sturza, cu care a avut un fiu, Vasile¹⁴⁶. Este numit de Constantin Mavrocordat la venirea sa în 1741 vel paharnic¹⁴⁷. Este menționat la o dată incertă (1742-1744) cu titlul de vel paharnic și ispravnic de Vaslui, primind o carte de la domn, referitor la plângerile contra turcilor ale târgoveților din Vaslui¹⁴⁸. Este vel paharnic la 5 ianuarie 1742, când primește o carte pentru țigani¹⁴⁹. Apare cu titlul de vel paharnic la 11 ianuarie 1742, când semnează cartea pentru închinarea mănăstirii Hangu¹⁵⁰. Tot vel paharnic este și la 26 ianuarie 1742, când semnează un document¹⁵¹. La 9 august 1742 este menționat cu titlul de biv vel paharnic, când este trimis de Constantin Mavrocordat să cerceteze plângerea lui Ioniță Cuza¹⁵². Este paharnic și ispravnicul ținutului Vaslui la 10 decembrie 1742, când trimite pentru a fi prinși niște oameni fugiți de pe moșia lui Ion Palade¹⁵³. Apare la 17 iunie 1745 cu titlul de biv vel paharnic, fiind și ispravnicul ținutului Vaslui. El primește însărcinarea de la Ioan Mavrocordat să cerceteze pricina de pământ între Vasilachi Costachi și Ion Mătăsarul pentru împresurare de hotare la Drăgușeni¹⁵⁴. Este menționat la 20 martie 1746 cu titlul de paharnic, în hotarnica moșiei Mărășeni, ce se învecinează cu moșia lui Ștefan Ruset¹⁵⁵. La revenirea în Moldova a lui Constantin Mavrocordat în 1748, este numit vel vistiernic¹⁵⁶. La 25 august 1749 apare cu titlul de vistiernic, într-un

¹⁴⁴ *Ibidem*, vol. II, p. 24.

¹⁴⁵ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. XVII, p. 37.

¹⁴⁶ Radu Rosetti, *op. cit.*, 1938, p. 59.

¹⁴⁷ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

¹⁴⁸ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. XV (*Vasluiul, studiu și documente*), Iași, 1926, p. 109.

¹⁴⁹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 16.

¹⁵⁰ Nicolae Iorga, *Studii și documente*, vol. V, p. 244.

¹⁵¹ *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. III, p. 365.

¹⁵² Nicolae Iorga, *Studii și documente*, vol. VI. *Cărți domnești, zapise și răvașe*, partea II, București, 1904, p. 157.

¹⁵³ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 265.

¹⁵⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. X (*Documente cu privire la familia Râscanu*), Iași, 1915, p. 95.

¹⁵⁵ *Ibidem*, vol. XV, p. 133.

¹⁵⁶ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 213.

document în care Zoița vorniceasa, soția lui Iordache Ruset, dăruiește o jumătate din satul Durnești, ținutul Dorohoiului, lui C. Gândul¹⁵⁷.

Vasile Ruset: este menționat ca vel vistiernic la 4 septembrie 1744, când semnează o carte de judecată împreună cu alți boieri pentru Costachi vătaful ca să stăpânească pe Gheorghiiță ca vecin¹⁵⁸. Apare la 30 noiembrie 1744 cu titlul de vel paharnic, în hrisovul lui Ioan Mavrocordat, întăritor altui hrisov de miluire ce s-a dat mănăstirilor închinat Sfântului Mormânt¹⁵⁹. Este menționat ca vel ban la 28 iunie 1746, semnând cartea de judecată dintre Radu Racoviță și doi negustori turci¹⁶⁰. Interesant este faptul că în același document apare și L. Costachi tot cu titlul de vel ban. Probabil că unul dintre cei doi era fost mare ban, sau este vorba de o greșală a titlului. La revenirea lui Grigore Ghica în 1747 în Moldova, este numit vel vistiernic¹⁶¹. Este mare vistiernic la 25 decembrie 1748, când apare în hrisovul lui Grigore Ghica pentru școli¹⁶². Apare la 1 martie 1749 cu titlul de vistiernic, semnând un izvod de împărțală între Maria Catargioae, Toma și Filip Catargiu a moșiiilor de la părinții lor¹⁶³.

Ion Sturza: este menționat la 4 septembrie 1744 cu titlul de vel stolnic, când semnează o carte de judecată alături de alți boieri pentru Costachi vătaful, ca să stăpânească pe Gheorghiiță ca vecin¹⁶⁴. Apare la 28 iunie 1746 cu titlul de vel spătar, semnând cartea de judecată a hatmanului Racoviță cu doi negustori turci din cauza datoriilor lui Radu Racoviță¹⁶⁵. Este menționat la 23 martie 1747 cu titlul de vel spătar. Acesta face schimb cu Neculae Bucium, dând satul Frenciugii și luând în schimb satul Horjești pe Răcățău, Putna¹⁶⁶.

Mihalachi Sturza: la 19 martie 1742 este menționat cu titlul de biv vel clucer și judecător al ținutului Roman, când primește o carte să

¹⁵⁷ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. XVII, p. 37.

¹⁵⁸ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 278.

¹⁵⁹ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 57.

¹⁶⁰ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XVI, p. 116.

¹⁶¹ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

¹⁶² Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

¹⁶³ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. IX (*Documente basarabene*), Iași, 1914, p. 220.

¹⁶⁴ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 278.

¹⁶⁵ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XVI, p. 116.

¹⁶⁶ *Ibidem*, vol. X, p. 96.

Mihalachi Sturza: la 19 martie 1742 este menționat cu titlul de biv vel clucer și judecător al ținutului Roman, când primește o carte să împlinească de la oamenii din două sate ale lui Costache Razu fânul pentru anul trecut¹⁶⁷. În 1742 este biv vel clucer și ispravnicul ținutului Roman, fiind însărcinat de Constantin Mavrocordat să cerceteze pricina lui Ion Șeptilici cu niște țărani care nu-i dau dijmă¹⁶⁸. La venirea lui Ioan Mavrocordat, în 1743, Mihalachi fuge în Polonia împreună cu Ilie Sturza și cu doi bălșești. La rugămințile domnului și ale lui Sandu Sturza, se întoarce și este numit vel medelnicer. Mihalachi Sturza este fratele lui Sandu Sturza¹⁶⁹.

Sandu Sturza: Constantin Mavrocordat îl numește vel logofăt în 1741, la venirea sa¹⁷⁰. Apare în 1742 ca mare logofăt, judecând pricina dintre Ion Șeptilici și niște țărani care nu-i dau dijmă¹⁷¹. Este vel logofăt la 11 ianuarie 1742, când semnează în cartea pentru închinarea mănăstirii Hangu¹⁷². Apare tot vel logofăt într-un document din 26 ianuarie 1742¹⁷³. În 20 martie 1742, vel logofătul Sandu Sturza depune mărturie în procesul dintre Constantin Ruset și mănăstirea Galata pentru moșia Făurești¹⁷⁴. La 30 iunie 1742 este menționat cu titlul de vel logofăt, când Constantin Mavrocordat poruncește starostelui de Cernăuți să caute pe vecinii lui Sandu Sturza, fugiți din satul Dulcești¹⁷⁵. Tot vel logofăt este și la 7 iulie 1742, când cercetează pricina dintre Silvestru și mănăstirea Bogdana¹⁷⁶. Apare cu titlul de vel logofăt la 9 august 1742, când judecă pricina lui Ioniță Cuza¹⁷⁷. La 18 ianuarie 1743 este menționat ca mare logofăt, judecând o pricină dintre egumenul de Solca și răzeșii de Faraoani pentru un loc din Cleja de Sus, ținutul Botoșani¹⁷⁸. Tot vel logofăt este și la 20 aprilie 1743, într-un hrisov al lui Constantin

¹⁶⁷ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 234.

¹⁶⁸ *Ibidem*, p. 255.

¹⁶⁹ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 206.

¹⁷⁰ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 335.

¹⁷¹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 255.

¹⁷² *Condica lui Constantin Mavrocordat*, vol. II, p. 4.

¹⁷³ *Ibidem*, vol. III, p. 365.

¹⁷⁴ *Ibidem*, vol. II, p. 6.

¹⁷⁵ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 242.

¹⁷⁶ *Ibidem*, p. 243.

¹⁷⁷ Nicolae Iorga, *Studii și documente*, vol. VI, p. 157.

¹⁷⁸ Teodor Codrescu, *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XXI, Iași, 1892, p. 164.

Mavrocordat pentru miluirea către mănăstirile închinat la Sfântul Mormânt¹⁷⁹. Sandu Sturza vel logofăt este numit caimacam în 1743 la plecarea lui Constantin Mavrocordat¹⁸⁰. Apare ca mare logofăt și la venirea lui Ioan Mavrocordat, când fratele său, Mihalachi, fuge în Polonia. La rugămințile domnului și ale lui Sandu Sturza, acesta se întoarce¹⁸¹. Ioan Mavrocordat îl păstrează în funcția de vel logofăt, la venirea sa în Moldova în 1743¹⁸². Este mare logofăt și în hrisovul din 30 noiembrie 1744, prin care se întărește un hrisov anterior adresat mănăstirilor închinat Sfântului Mormânt¹⁸³. La 30 mai 1745 este menționat într-o împărțală de țigani cu Ion Băisanul, Solomon Botez și Toader Cuza¹⁸⁴. Este vel logofăt la 27 mai 1746, când semnează un act de judecată pentru pricina lui Sandul Darie¹⁸⁵.

Apare ca biv vel logofăt în 1747, într-o carte de mărturie¹⁸⁶. La 30 ianuarie 1747, Sandu Sturza, în calitate de biv vel logofăt judecă pricina lui Trofin Lachi și răzeșii din Caraghiozu, care recunosc ca răzeș pe C. Ciudin¹⁸⁷. Exact la aceeași dată, Sandu Sturza apare tot ca biv vel logofăt, judecând pe Toderășco Pahomie, care mărturisește despre Gavril Buzdugan¹⁸⁸. Este logofăt și caimacam al Țării Moldovei la 5 iunie 1747, când poruncește împreună cu ceilalți caimacami ca Toader Carp și Constantin Donici să împlinească de la locuitorii din Buicani darea pentru mănăstirea Galata¹⁸⁹. În 1747, la venirea lui Grigore Ghica în Moldova, este făcut din nou mare logofăt¹⁹⁰. La 15 iulie, 1747, Sandu Sturza vel logofăt semnează un zapis al lui Radu Racoviță¹⁹¹. La 25

¹⁷⁹ *Ibidem*, vol. I, p. 55.

¹⁸⁰ Ion Neculce, *op. cit.*, p. 341.

¹⁸¹ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 206.

¹⁸² *Cronica Ghiculeștilor*, p. 587.

¹⁸³ Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 57.

¹⁸⁴ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. VII, p. 273.

¹⁸⁵ *Ibidem*, vol. XVII (*Drăcenii cu moșiile din prejur*) (Fălciu), Huși, 1927, p. 27.

¹⁸⁶ Teodor Codrescu, *Uricariul, Cuprinzătorul de hrisoave, firmanuri și alte acte ale Moldovei, Din secolul XIV până în secolul XIX*, vol. III, Iași, 1853, p. 278.

¹⁸⁷ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade (Documente slavo-române)*, vol. XI (*Documente basarabene*), Iași, 1922, p. 46.

¹⁸⁸ *Ibidem*, p. 45.

¹⁸⁹ *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, p. 284.

¹⁹⁰ Enaki Kogălniceanu, *op. cit.*, p. 211.

¹⁹¹ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, vol. XVI, p. 121.

decembrie 1748 este vel logofăt în hrisovul lui Grigore Ghica adresat școlilor¹⁹².

Abstract

HIGH OFFICIALS OF MOLDAVIA AT MID-18TH CENTURY (1741 – 1749)

Nobility has always been a central topic of research for historians from all over the world, and Romanian historians are no exception to this rule. In the Middle Ages, chroniclers dealt almost exclusively with nobility, since it was the only social category that mattered. In modern times, the interest for the study of the elites continued, because in most States, nobility preserved their dominant position. After World War I, starting with “the entry of the masses into history”, the interest for the formerly ruling class began to decrease, and during the communist period it was almost “thrown to history’s garbage bin” (at least in the States that were “privileged” with this regime). After 1989, nobility regained importance as a topic of research for historians in the former communist countries as well.

This paper provides a presentation of the high officials within the Moldavian Principality that held the main political positions in the mid-18th century. The focus was mainly on the period comprised between 1741 and 1749, until the third reign of Constantin Mavrocordat, who managed, through his reforms, to define the official condition of the Romanian nobility, for the first time in the Romanian Principalities.

---

¹⁹² Teodor Codrescu, *Uricariul*, vol. I, p. 63.

ANII	VEL LOGOFĂȚ	VEL VORNIC DE ȚARA DE JOS	VEL VORNIC DE ȚARA DE SUS	HATMAN	VEL POSTELNIC
1741	- Sandu Sturza	- Costachi Razu	- Iordache Ruset Cilibiul	- Ianachi	- Adămiță Ianachi
1742	- Sandu Sturza	- Costachi Razu	- Iordache Ruset Cilibiul	- Ion Costin	
1743	- Sandu Sturza	- Costachi Razu - Iordache Cantacuzino	- Radu Racoviță		- Andronachi Ramadan
1744	- Sandu Sturza	- Iordache Cantacuzino	- Radu Racoviță		- Andronachi Ramadan
1745			- Manolachi Costachi	- Costachi Razu - Iordache Cantacuzino	
1746	- Sandu Sturza - A. Razu		- Manolachi Costachi	- Iordache Cantacuzino - Radu Racoviță	
1747	- Andrei Donici - Sandu Sturza	- Costachi Razu	- Manolachi Costachi - Radu Racoviță	- Radu Racoviță - Teodor Paladi - Iordache Cantacuzino - Basa Mihalopul	- Enachi Hrisoscoleu
1748	- Sandu Sturza - Andrei Ruset	- Costachi Razu	- Radu Racoviță	- Iordache Cantacuzino - Ioan Bogdan	- Enachi Hrisoscoleu - Teodor Paladi
1749	- Iordache Cantacuzino	- Costachi Razu	- Radu Racoviță - Ioan Bogdan	- Ioan Bogdan - Toader Paladi	- Iordachi Grianet

www.cimec.ro / www.palatulculturii.ro

ANEXĂ: DREGĂTORII ȚĂRI MOLDOVEI

ANII	VEL SPĂȚAR	VEL PAHARNIC	VEL VISTIERNIC
1741	- Manolachi Costachi	- Ștefan Ruset	- Teodor Paladi
1742	- Radu Racoviță	- Ștefan Ruset - Constantin Balș - Cozma Balș	- Teodor Paladi
1743	- Alistarh Hrisoscoleu - Teodor Paladi		- Teodor Paladi - Toader Neculce (?) - Ștefan Catargiu (?) - Alistarh Hrisoscoleu
1744		- Iordache Loiz - Vasile Ruset	- Vasile Ruset - Alistarh Hrisoscoleu
1745		- Ioan Bogdan	- Teodor Paladi
1746	- Alistarh Hrisoscoleu - Ion Sturza		
1747	- Ion Sturza - Alistarh Hrisoscoleu	- Vasilachi Negel	- Alistarh Hrisoscoleu - Vasile Ruset
1748	- Alistarh Hrisoscoleu	- Dumitrașcu Paladi	- Vasile Ruset - Ștefan Ruset
1749	- Alistarh Hrisoscoleu - Dumitrașcu Paladi	- Toader Cantacuzino	- Ștefan Ruset - Radu Racoviță

ANEXĂ: DREGĂTORII ȚĂRII MOLDOVEI